

Dr. Kolláth György

Orvosi műhiba bármely kórházban megeshet. Nem szokás vele komolyan – oki alapon - szembe nézni. Amíg nincs nagyobb dráma, majd' mindenki megértően tördeli a kezét: Istenem, ez rémes, de hát szegénynek így se, úgy se jó. Még szerencse, hogy nem velünk történt a baj. Ugyanakkor ahány község, annyi temető. A külvilág hozzáállásának is az a fő mércéje, hogy kéne ugyan valamit tenni, de a legsúlyosabb, felelős lépést úgyse

meri senki megtenni. A kockázat egy emberé, nem mindannyiunké. Neki annyi, de a többiek esetleg megúszhatják. Vagy ha nem, hát vetünk rá egy keresztet. Ilyenfajta cinizmus lett a divat.

Ha a Tisztelt Házat egy nagy, lepukkant kórháznak tekintjük, rajta hasonló szimptomákat fedezhetünk fel. Díszes, ám tartalmában megfoghatatlan, kiismerhetetlen, kevésbé rokonszenves nagyüzem áll a Kossuth téren. Működésébe az állandó stressz be van kódolva, a rizikó-tényezők folytonosak és nagyok. Empátia, tájékozott önrendelkezés, mediáció jobbára csak szavakban létezik. Orvost senki sem hív, van elég. Mind az input, mind az output „termék” lázas állapotú, tömök is mindenféle szerrel, gyakran mégis már csak a csonkolásos műtét hozna kellő gyógymódot. Félő, hogy akkor meg véletlenül a másik lábat vágnák le. Ebbe-abba nem egyezik bele a 386 páciens. Passzióból, gondúzóként a maguk állapotát kommentálják, egymást ijesztgetik. Sokáig késhet(ett) a felismerés: legalább eret kéne vágni rajtuk. Ehhez külső konzílium vált nélkülözhetetlenné.

Ezt a szerepet vállalta fel az Alkotmánybíróság (AB) december 15-én, amikor két /!/ többségi határozatában elrendezte az un. kórháztörvénnyel kapcsolatos közjogi alapkérdéseket. A „kórház” csak(ugyan) jelkép, mert egy évtizede a nagy állami döntéshozatal /itt: a törvényhozás/ más eleme sem vizsgázott volna kitűnőre. Az AB felismerte: hic Rhodus, hic salta, vagyis egy csöndes szalonrémi, egy maszatolás már nem segít. Ideje kiállni a rendszerváltás lényegét is adó jogállami elvek mellett, még akkor is – sőt éppen akkor -, amikor kezdjük megszokni, tudomásul venni a rossz és romló tendenciákat.

A felvezetést azért érzem fontosnak, mert szemléltetheti: áttörés történt, de az nem a semmiből jött, és csak az időzítés, de nem a markáns veridikt okoz meglepetést. Prognózisom szerint jót fog tenni a magyar jogállamiságnak az, ha egy kulcseleme: a hatalommegosztás tisztább, együttműködőbb lesz. Ha például többet tudunk meg az Országgyűlés és az államfő jogi kapcsolatáról. Az az igénytelenség, ami kezdte beborítani a közpolitika világát, nem természetes és nem is tartható sokáig, ezért az AB cezúrája még éppen időben jött és eleven pontot talált. Kórháztörvény-ügyben ugyanis senki sem makulátlan: az előző kormánynak az un. „Mikola's csomag”-ja (intézményi törvénye) alapvonásaiban éppoly kétségbeejtő, önkényes jogi nonszensz volt, mint lett belőle a maiak fékezett habzású utánlövése. Egyes pártok pótlólagos tökebevonást elutáló, demagóg próbálkozása pedig – valós alternatíva nélkül - az alkotmánybéli „szociális piacgazdaság” megfojtásával ért volna fel. Nem állítom, hogy az AB keresett magának egy népszerűtlen bűnbakot, de keresve sem találhatott volna jobbat a deresre húzáshoz.

És akkor most lássuk a határozatokat! Az egyik (525/G/2003. sz.), a Köztársasági Elnök alkotmányértelmezési kérdései ügyében született döntés - öt különvéleménnyel és három párhuzamos indokolással - 31 oldal terjedelmű, míg a másik (530/B/2003. sz.), maga a megsemmisítő „ítélet” - két különvéleménnyel - 21 oldalra rúg. A számok is jelzik: a nagyobb csatát, a jelentősebb súlyt az absztrakt értelmezési kérdések jelentették, de a közvéleményt mégis inkább a „tarvágás” foglalkoztatja. A két határozat ikerpárt alkot: egyik sem önmagában fontos és értékes. Lévén ma tíz tagja a testületnek, az Alkotmány értelmét feszegető államfői kérések válaszáról szóló határozatot az AB elnökének

Cím
Kórházi (jogi) műhiba

Dátum
2003.12.16.

Dr. Kolláth György

voksa döntötte el, míg a másik döntés 8:2 arányban született meg. Sokan és sokfélét indítványoztak az AB-nek, köztük jogalkotást is. Ezért az Ab a saját döntési rendjének megfelelően „elutasító” és „visszautasító” rendelkezéseket is kiadott. Érdemi, tartalmi norma-felülvizsgálat viszont nem történt: ha ugyanis már van elég ok a megsemmisítő határozat meghozatalára, akkor ott megállnak, nem mennek részletekbe. A kórház-privatizáció egészségügyi szakmai, közgazdasági, politikai stb. vonatkozása más esetben sem része az alkotmányossági próbának, de itt alapjogi, tulajdonvédelmi vagy ellátás-biztonsági összefüggések feltárására sem volt szükség, mivel a törvény előbb elbukott.

A határozatok zanzája a következő: az Alkotmány 26. §-ában jelölt – Dr. Kukorelli István szellemes megfigyelése szerint: „közjogilag-történetileg az uralkodó szentesítési jogából eredő” - államfői jogkörök ma a hatalommegosztás elvére épülnek, az pedig együttműködést is feltételez. Az államfő továbbá örökdik az államszervezet demokratikus működése felett. Az Alkotmány szerint az államfő visszaküldheti a törvényt érdemi újratárgyalásra, s ezt a parlament formálisan nem intézheti el, tehát ha mégsem biztosítja a Ház az érdemi újratárgyalás feltételeit, akkor ez a hiba ún. közjogi érvénytelenséghez vezet. Az alkotmánybírákat megosztó kérdés maradt, hogy az államfőt a politikai és alkotmányossági vétó csak külön-külön, avagy egymás után is megilleti-e? Leegyszerűsítve: miután előbb visszaküldte a Háznak a törvényt „megfontolásra”, majd ennek eredményes avagy sikertelen próbája után az AB elé is utalhatja-e azt még, vagy csak egy választása volna? Az utóbbi a többségi döntés. Elvi éllel mondták ki: a visszaküldött törvény újratárgyalásakor az államfői alkotmányos jogokat (meghívás, részvételi, felszólalási jog) maradéktalanul biztosítani kell. Az eljárási normák szigorú betartása feltétlenül biztosítandó: ez ui. garanciát jelent. Ergo: ilyesfajta „alaki” hiba is a jövőben az eddiginél sokkal szigorúbb megítélés alá esik: közjogi érvénytelenségre vezet. Tény: ez azért nem mindig volt így. Hiába tudjuk az aktustanból, hogy nem csupán érdemileg, hanem kizárólag eljárási tekintetben is szabályos, hiánytalan és támadhatatlan aktuskibocsátás eredményez joghatást, ezt idáig sokan lekezelték. Immár ez is lényeges, s ez így van jól. Ne szokja meg senki a lazaságot. Ez okból nem látom túlzónak - bár szokatlannak igen - az AB megsemmisítő döntését. E tekintetben döntő érv az, hogy több indítvány eleve támadta a törvényhozási eljárás módját, jelesül az államfői vétót illető negligálást. Nem igaz, hogy az AB árnyékra vetődött, vagy hogy túllőtt volna a célon. Ma annyi (ön)tudatos sumákság, visszaélés, trükközés van a jogalkotásban, és annyira nincsen semmiféle miniszteri felelősség mindezért, hogy éppen ideje elkezdenünk kitakarítani Augiász istállóját. Ha ezt végre megértik a politikusaink, s ha az AB sem lágyul el utóbb, akkor mérföldkő vagy világitótorony lehet a hétfői döntés. Netán, visszatérve a kórházi hasonlathoz: nem az elfekvő, hanem a tiszta fény által elősegített gyógyulás esélye, útja-módja. Ezért sem tanácsolnám senkinek, hogy rövidlátóan, napi politikai érdekből elkezdje méricskélgni: most /!/ akkor ez a határozat, ez az AB, ez a parlament és ez az államfő jó-e nekünk, ki kit győz(ött) le.

Thomas Mann-nál mondja Mózes: -jól tudom, a törvényt nem fogják megtartani, parancsa ellen mindenkor és mindenütt vétkeznek majd. De átok az emberre, aki azt mondja: hazudjatok, gyilkoljatok, raboljatok, mert a törvény szavai nem érvényesek.

Nincs új a Nap alatt.